

En norsk trekkspillgründer

Intervju med Jørgen Sagevik

Jeg besøkte den 86 år gamle Jørgen i hans romslige og moderne leilighet i Ålgård 28. februar 2024, etter at han på forhånd hadde sendt meg mye skriftlig materiale om utdanningen på Hohner-akademiet i Trossingen, Tyskland i 1957-60, og om sin lange og varierte karriere etterpå, både som utøvende kunstner, pedagog og musikkinstrumenthandler. Senere har vi korrespondert en del. Teksten er skrevet høsten 2024 og våren 2025.

Fortell om hvordan du møtte musikken

Jeg er født i Fjaler kommune i Sunnfjord - som den yngste av 8 søsken, 5 gutter og 3 jenter. Vi vokste opp i en liten bygd hvor det var få kulturelle aktiviteter. Stort sett var det misjonsmøter en kunne gå på, enten i bygdas skolehus, eller i private hjem. Foreldrene mine bygde nytt hus i 1942, og der var det god plass til møter. Mor var leder for en av misjonsforeningene i bygda. Hun var svært musikalsk, hadde for eksempel ingen problemer med å høre forskjell på dur og moll. Om min far var musikalsk vet jeg ikke, men jeg husker at han alltid måtte høre på Folkemusikk-halvtimen i NRK hver søndag ettermiddag. Det kan tyde på at han også hadde en musikalsk åre. Mitt første møte med musikk var med salmer og kristne sanger.

Frem til ut på 1930-tallet var det felespillere som spilte til dans, etter hvert overtok trekkspillerne. Årene under og etter krigen var det religiøse vekkelser rundt på bygdene. Og siden fele og trekkspill tidligere var brukt til dans, var det nå stor synd å spille på disse instrumentene. De ble ødelagt eller «forsvant» på en eller annen måte. Litt ut på 1950-tallet kom de frem igjen fra loft og andre hjemmesteder. Spesielt ble trekkspill veldig populært

Da jeg var 12-13 år kom en av brødrene mine hjem som nyutdannet lærer. Han hadde kjøpt trørgel da han gikk på lærerskolen, og hadde nok også lært å spille litt. Han hadde også kjøpt en notebok med salmer og religiøse sanger. Siden jeg allerede kjente mange av melodiene, begynte jeg å spille etter gehør, men fulgte samtidig med i noteboken, og lærte på den måten litt om noter. Mitt første instrument var altså et harmonium. Da orgelet var kommet i hus, viste det seg at det var flere i familien som var musikk-interesserte, seks av oss begynte å spille orgel.

Hvordan oppdaget du trekkspillet?

Første gang jeg hørte trekkspill var i en radiosending på slutten av 1940-tallet. Da måtte jeg ha vært 10-11 år. Jeg ble så fascinert av lyden at jeg der og da bestemte meg for, at når jeg ble vokse, skulle jeg ha en jobb som hadde med musikk å gjøre – helst bli trekkspiller. I ettertid er jeg imponert over at jeg allerede da bestemte meg for mitt fremtidige yrke.

Jeg var 16 år da jeg fikk mitt første trekkspill, et fem-raders norskprodusert Henschien Major 2. Det fikk jeg av min eldste bror. Han kom tidlig ut i fast arbeid, var musikkinteressert og likte spesielt trekkspillmusikk. Da jeg dro til Trossingen, kjøpte han et større 4-korig Brilliante-spill (Zero Sette), senere finansierte han også kjøpet av toppmodellen til Hohner: Morino Artiste XD. Det var ingen trekkspilllærer i området, men jeg tok to brevkurs fra Carl M. Iversen, **ett** i generell musikk lære og ett i musikkteori.

Hvordan startet din trekkspillkarriere?

Jeg hadde tydeligvis både anlegg og stor iver til å øve. Det tok ikke lang tid før folk ville ha meg til å spille til dans - for idrettslag, ungdomslag, korps, bondelag, og ikke minst i bryllup. Jeg spilte på gehør og repertoaret var en blanding av gammel dansemusikk og den tids slagere, som jeg lærte ved å lytte på radio Luxemburg. På 1950-tallet kom også danseformen

swing, og den ble veldig populær. I begynnelsen var det spillejobber i de nærmeste kommunene, men senere oppdrag over hele fylket.

Jeg begynte etter hvert å spille sammen med en ung begavet trekkspiller fra nabokommunen, Olav Rivedal (1940-2016). Vi øvde inn et duettprogram og drog til NRK i Bergen for å prøvespille. Programmet ble godtatt og ble sendt på NRK. Det må ha vært i 1956/57.

Men du ville som «Vesle Daniel» ut i verden?

Ja, det kan du vel si. Jeg abonnerte på det norske trekkspillbladet Rytme, grunnlagt av Harald Henschien (1902-1968) i Hønefoss, som også eide fabrikken der mitt første trekkspill ble laget. Bladet kom ut i perioden mellom 1941 og 1961 – var veldig populært og inneholdt nærmest alt som angikk trekkspill: Intervjuer med kjente trekkspillere, omtale/kritikk av trekkspillprogram i radio, trekkspillannonser m.m. Her fant jeg noe som vakte min store interesse. Den danske trekkspilleren Lars Bjarne Dyremose (1932-2006) skrev om to tyske trekkspillere, Fritz Dobler (1927-2024) og Hans-Joachim Wernecke (1932-2022), som var lærere ved det statlig godkjente Hohner-akademiet/skolen i Trossingen i Vest-Tyskland. Skolen var en del av Hohner-konsernet, et firma som på den tid var mest kjent som verdens største produsent av munnspill og trekkspill. Dyremose hadde studert der. Jeg tok kontakt med ham. Han fortalte om skolen og anbefalte sterkt at jeg måtte søke om plass der. På den tiden var Hohner-akademiet det eneste musikkakademiet i verden hvor en kunne velge trekkspill/accordion som hovedfag.

Jeg kontaktet skolen, fikk tilsendt brosjyre og ble invitert til opptaksprøve den 1. oktober 1957. Der spilte jeg to nummer av italiensk-amerikaneren Pietro Frosini (1885 – 1951), kjent for sine virtuose trekkspillkomposisjoner. De som var til stede på opptaksprøven var lærerkollegiet og komponist/professor Hugo Hermann (1896 – 1967). Prøven gikk greit. I tillegg til den praktiske prøven, var det en skriftlig teoriprøve som jeg også besto - trolig takket være brevkursene fra Carl M. Iversen.

Lars Bjarne Dyremose var den første fra Danmark og Skandinavia som reiste til Trossingen for å studere, jeg var den første fra Norge. Dette ble omtalt i trekkspillbladet Rytme. Allerede høsten 1959 kom Steinar Støen (1942-2020) og Marlow Sørensen (1932-2016) til Trossingen. Steinars kone Birgit (1943-2011), opprinnelig fra Flensburg i Tyskland, var også student ved skolen og ble med Støen tilbake til Norge. Noen år senere kom Anders Grøthe (f.1944) som var innom både Hohnerakademiet og Musikkhøyskolen i Trossingen. Andre nordmenn som har studert der er Hans Kåre Jakobsen, Arnt-Inge Sæter (født 1959) og Lars Arnevig (født 1961).

Du var student på Hohner-akademiet i tre formative ungdomsår, fra du var 19 til du var 22 år. Hvordan var det?

Jeg hadde tre fantastiske år i Trossingen! I min klasse var det studenter fra Østerrike, Sveits, Tyskland, Chile, Ungarn, Frankrike og jeg fra Norge. All undervisning var på tysk, men jeg hadde lett for å lære språket, så det gikk greit.

Skolen var åpen på hverdager fra kl. 7 til 22, lørdag fra 7 til 18. To og to elever delte rom hvor vi øvde, løste diverse oppgaver og hadde sosialt samvær med de øvrige studentene. Jeg øvde daglig mellom 5 og 8 timer. Trekkspill var hovedfag, og jeg hadde Hans-Joachim Wernecke som lærer. Som bi-instrumenter hadde jeg piano, munnspill, og diatonisk trekkspill (durspill). Så var det forelesninger, øvelser i hørelære, intervaller, harmonilære, musikkdiktat, undervisningspraksis, reparasjon og stemming av trekkspill, direksjon, musikkhistorie, korøvelse, og samspill i trekkspillorkester når en var blitt dyktig nok. Jeg var med de siste 2 årene. Fritz Dobler var dirigent.

Jeg vil påstå at jeg var den ivrigste studenten de 3 årene jeg studerte der. Da portieren kom for å åpne kl. 7, sto jeg på trappa og ventet. Om dagen kunne jeg ta noen korte avstikkere på byen, men ellers ble jeg på skolen til den stengte kl. 22. Skolen hadde ellers egen kantine, felles med arbeiderne på fabrikken. Det var et usedvanlig godt studentermiljø, lærerne var dyktige og personalet ellers var høflige og greie. Jeg hadde det som plommen i egget.

Hohner-akademiet hadde visst sin glanstid akkurat mens du var der?

Ja, mange mener det, og noe av årsaken var trolig følgende: I storbyen Stuttgart lå en anerkjent musikkhøyskole, og under krigen, da de alliertes bombing nærmet seg Stuttgart i 1943, flyttet høyskolen ca. 100 km sørover til småbyen Trossingen, og med den fulgte lærerne. Den mest kjente som flyttet dit var professor, lærer og komponist Hans Brehme (1904-1957). Han benyttet anledningen til å lære trekkspillet å kjenne, og komponerte senere stykker for trekkspill, solo og i samspill med andre instrumenter.

Jürgen Löchter (født 1939) og Jørgen Sagevik gikk i samme klasse på Hohner-Akademiet og var på turné i Norge i 1960. Trekkspillene er begge Hohner Morino.

Hva skjedde da du kom hjem til Norge i 1961 med flotte eksamenspapirer og høy kompetanse på munnspill og trekkspill?

Det første, og viktigste, var at jeg traff Greta som skulle bli kona mi. Vårt første møte var i forbindelse med musikk og dans, kanskje ikke så rart. Jeg skulle spille til dans på et karneval i Holmedal, rett over fjorden, det var i januar 1961. Under dansen la jeg merke til ei jente som var spesielt fint, og som svingte seg så rytmisk og elegant, spesielt i swing-dansen. Det skulle vært kjekt å vite hvem hun var. Da maskene falt, fikk jeg se en flott jente som jeg tok kontakt med og vi snakket litt sammen. Det jeg husker spesielt var at hun, bare 19 år gammel, snakket så fornuftig og «veloppdraget». Dette møtet ble begynnelsen til et godt samliv som varte i over 60 år.

I mars 1961 ble jeg innkalt til militærtjeneste ved KNM Harald Hårfagre på Madla ved Stavanger. Etter rekruttskole fortsatte jeg med befalskurs og ble kvartermester for nye rekrutter. Jeg var der frem til februar 1964. Samtidig begynte jeg så smått å undervise i trekkspill, men hadde ikke undervisningslokaler, så jeg syklet hjem til hver enkelt elev med trekkspillet godt bundet bakpå sykkelen. Risikabelt, men det gikk uten uhell. Da jeg etter hvert begynte å spille for leikarringen i BUL hadde de et ledig rom som jeg fikk disponere til undervisning.

Greta og jeg giftet oss i 1963 og vi var heldige og fikk leie en leilighet i Stavanger. Huset hadde et tilbygg på 20-25 kvm hvor eierne hadde hatt en liten butikk, og det lokalet fikk jeg bruke både til enkeltundervisning og fellesøvelser. Elevantallet økte jevnt og trutt. Greta fikk i en periode arbeid på kjøkkenet og som serveringsdame i BUL, hun var med meg når jeg spilte for leikarringen, og vi fikk mange gode venner der.

Under militærtjenesten på Madla fikk jeg kjennskap til at det eksisterte en musikk lærerforening i Stavanger og søkte medlemskap i den. Svaret var at de hadde ingen medlemmer med trekkspill som hovedfag, og kunne derfor ikke godta søknaden (!). De sendte søknaden videre til Landsforbundet for musikk lærere i Oslo med samme resultat: heller ikke der hadde de medlemmer/lærere med trekkspill som hovedfag, og svaret på søknaden var negativt. Jeg må innrømme at avslaget skuffet meg stort, og lurte på om jeg med min trekkspillutdanning hadde satset på «feil hest».

Jeg begynte derfor på lærerskolen i Stavanger. På en konsert i lærerskolens regi den 20. april 1966 deltok jeg med munnspill og trekkspill, og hadde også med et lite trekkspill-orkester med gutter og jenter fra 9 til 14-15 år. Etter konserten tok rektor ved Stavanger Musikkonservatorium, Edvin Eikenes (1907-1981) kontakt med meg, kommenterte innslagene og ga uttrykk for at han var mektig imponert. Jeg fikk også kjempefin omtale av to kritikere som til vanlig skrev omtale av klassisk musikk, og jeg opplevde dette som en første milepæl mot anerkjenning av trekkspillet som seriøst instrument. Det motiverte meg sterkt. Allerede året etter hadde vi stor suksess med et 15 manns trekkspillorkester i TV- programmet Rundreise.

Steinar Støen, Jørgen Sagevik og Marlow Sørensen, alle studenter ved Hohner-akademiet, med hvert sitt Hohner Morino Artiste XD. Ca. 1960.

Du fikk etter hvert din egen musikksskole og eget trekkspillorkester?

Området Stavanger – Sandnes var relativt tett befolket, derfor var det naturlig å etablere en musikksskole der. Dessuten likte vi oss godt i distriktet, vi fikk mange venner og etter hvert gode kontakter, bl.a. i NRK. Dette siste betydde at jeg og orkesteret fikk oppdrag både lokalt og i NRKs rikssendinger, som igjen førte til omtale i avisene. Jeg fikk også kontakt med noen folkedansgrupper i distriktet, og ble etter hvert fast musiker for disse. I Stavanger var det tidligere opprettet en trekkspillklubb – nå nærmest sovende. Jeg fikk spørsmål om å lede den. Det gjorde jeg og fikk den raskt på fote. Etter et par år deltok vi på NM og kom høyt opp på resultatlisten. Jeg var også en tid dirigent for et mannskor i Stavanger og hadde et vikariat som musikk lærer ved Stavanger Katedralskole.

Du samarbeidet med andre norske trekkspillpedagoger?

Jeg hadde allerede i noen år hatt kontakt med Birgit Støen. Hun hadde trekkspillelever, først på Hamar så i Asker. Dessuten hadde jeg kontakt med Arild Formoe (1912–2006) og kona Elfrid (1914-2002), som hadde mye undervisning i Hønefossdistriktet. Vårt samarbeid førte til at jeg påtok meg ansvaret for NM i trekkspill i Stavanger i 1969. I forbindelse med dette hadde vi et møte hvor vi diskuterte regler og vedtekter for et fremtidig norsk trekkspillforbund, og vi valgte et styre med Birgit Støen som leder, Elfrid Formoe, Jens M. Mohrsen fra Trondheim og meg som øvrige medlemmer. I 1970 ble NM arrangert i Hønefoss. NTL - Norske Trekkspilleres Landsforbund - ble stiftet i 1971 og overtok da ansvaret for NM konkurransene. Høsten 1969 ble det også arrangert en nordisk konkurranse i Hønefoss med deltakere fra Norge, Sverige, Finland og Danmark, og i årene som fulgte ble det arrangert flere slike nordiske mesterskap.

I mesterskapet i Stavanger i 1969 var det med 20 deltaker, fordelt på tre aldersklasser: under 13 år, 13 til 16 år og over 16 år. Jeg hadde øvd inn to numre med elevene mine, over 90 stykker i alt, fra 5-6 år til noen godt voksne. Vi spilte på avslutningskonserten og fikk stor applaus.

Jeg husker dette veldig godt. Instrumentene ble pakket ut i underetasjen, og elevene kom marsjerende inn i salen på rekke og rad under stormende jubel. Det var trangt om plassen på podiet, alle måtte stå, og spille utenat. Jeg gjorde vel dette blant annet for å sikre godt publikumsframmøte til arrangementet. Atlantic hall, som rommer 500, var stappfull av foreldre, søsken, besteforeldre og andre som ville se og høre.

Elevene ved Sagevik musikkskole. Fra arrangementet i Atlantic hall i Stavanger 1969

Toralf Tollefsen (1914-1994), Norges mest berømte trekkspiller på den tiden, var en av dommerne, en annen var Bjørn Woll (1927-1966), lederen av Stavanger symfoniorkester. Da Tollefsen fikk se programmet, kom han til meg og mente at det måtte være en feil, for det sto at en 13 år gammel jente, Torill Gehring (1956-2021), skulle spille Rudolf Würthner's variasjoner over den russiske folketonen «Sorte øyne». Det mente Tollefsen var umulig for en 13-åring å spille. Kanskje ble Tollefsen litt sjokkert da han hørte hvor feilfritt, fantastisk og overbevisende jenta spilte, for da han skulle spille på avslutningskonserten om kvelden hadde han litt problemer med å gjennomføre programmet sitt 100 %.

I 1983 var det ca. 350 elever på skolen min som fikk opplæring på forskjellige instrumenter, mer enn 100 av disse på trekkspill.

Virksomheten din ble etter hvert til en familiebedrift ?

Fra begynnelsen av 1970-tallet og ut over til tusenårsskifte var det en jevnt økende aktivitet, både med musikkskolen og butikken i Stavanger. For begge deler ble det behov for større lokaler. I begynnelsen leide vi inn fagfolk når det var nødvendig med innvendige forandringer. Greta hadde stor sans for fin innredning i butikken og til å gjøre det trivelig for elever og instruktører på musikkskolen. Hun hadde også ansvar for regnskapet en periode. Vi hadde ofte elevkvelder hvor familiene kom og hørte på. På disse elevkveldene var det alltid servering, og det var Greta som hadde ansvar for å kjøpe inn mat, kaffe, brus, og hva det ellers skulle være. Etter hvert som våre egne barn vokste opp, hjalp også de til. Da datteren vår Solfrid (født 1965) giftet seg, ble også svigersønnen vår involvert. Både musikkskolen og butikklokalene i Stavanger flyttet nemlig flere ganger til stadig større lokaler som det ofte måtte gjøres noe med, og da var det greit at mange hjalp til. Greta var den som hadde teften

for å gjøre lokalene innbydende og koselige både for elever og instruktører. Sønnen vår Geir Jøran (født 1969) har vært ansatt i Sagevik Musikk A/S fra 1989 til det ble solgt i 2008. Han fikk etter hvert ansvar for varekjøp for begge butikkene. I dag er han innkjøper i et firma i oljebransjen

Av og til leide vi på lørdager en stor misjonshall i Stavanger til elevkonserter. De fleste elevene fikk spille, mens foreldre og øvrige familie fikk servering i pausene. Vi begynte gjerne i 10-11-tiden med første avdeling. Etter et par timer var den over, og så var det å rydde salen og gjøre klart for neste matservering og konsert. Vi kunne ha opptil tre slike separate avdelinger på en lørdag, og det hele var ikke over før ved 4-5 tiden om ettermiddagen. Med et sånt kjøp kunne det bli slitsomt, men vi fikk også veldig god hjelp fra foreldrene til elevene. MEN det var Greta som var sjefen. Disse sammenkomstene var god reklame både for musikkskolen og butikkene.

Virksomheten fikk også stadig flere ansatte. Fra 1980-tallet og fram mot 2000 ble det etter hvert 15-16 deltidssatte på musikkskolen, og dessuten 2-3 selgere og en reparatør i butikken, pluss kontordame som også førte regnskap. Alle var dyktige folk og mange var musikere med god fagkunnskap. I Stavanger hadde jeg samme butikksjef fra begynnelsen til firmaet ble solgt. Jeg var også selv en del i bukken og følte at jeg hadde god kontakt og tillit, for eksempel hos dem som skulle gjøre større innkjøp til skoler og musikkskoler. På kjøpesenteret Kvadrat var det lang åpningstid, og nødvendig med to skift og behov for flere ansatte. Både i Stavanger og på Kvadrat hadde vi møter 1-2 ganger i uka hvor aktuelle tema ble tatt opp. Jeg hadde veldig godt forhold til de ansatte, det ble som en storfamilie, noe jeg i ettertid har fått høre mange ganger.

Fortell litt mer om musikkhandlervirksomheten din

Da bør jeg først si litt om hvordan det hele begynte. Som allerede nevnt var det musikkskole jeg ønsket å etablere. Og jeg begynte med noen elver, men ble skuffet over elevenes fremgang. Jeg stilte meg spørsmålet: Hva kunne årsaken være? Var jeg en dårlig pedagog, skyldtes det elever som ikke hadde anlegg for musikk, eller skyldtes det at elevene, 10-12 åringer, kom med for store og tunge instrumenter (trekkspillet til far)? Dette siste måtte jeg undersøke. Jeg kjøpte derfor inn fem små trekkspill som jeg lånte til elevene. Resultatet lot ikke vente på seg! Etter få uker kunne jeg ikke tro det var de samme elevene. Foreldrene merket også den store fremgangen og ville kjøpe instrumentene. Det måtte de selvsagt få lov til. Jeg kjøpte inn nye fem instrumenter som raskt ble solgt, og slik begynte musikkhandler-virksomheten litt etter litt – etter hvert med forskjellige musikkinstrumenter, noter og rekvisita, først i Stavanger.

I 1985 åpnet Sagevik A/S i KVADRAT Kjøpesenter i Sandnes, for øvrig landets første musikkforretning i et kjøpesenter. Dette ble en suksess, både for musikkbutikken og kjøpesenteret, to ganger (sist med ca. 150 butikker på senteret) ble Sagevik A/S kåret til årets beste butikk, og i flere år ble butikken nevnt blant de beste butikkene på senteret. På et kjøpesenter kommer familiene ofte innom. Damene går i klesbutikker, og mange av mannfolka kommer innom musikkbutikken. Noen har tidligere vært aktive utøvere, de kommer igjen og igjen for å prøve en gitar, et slagverk, et trekkspill eller et keyboard. Og etter noen besøk blir fristelsen for stor – de handler.

Når det kom flere barn samtidig i butikken, kunne det lett bli litt «støy» når de gikk rundt og prøvde instrumenter. I stedet for å jage dem ut - jeg visste det skjedde i noen andre musikkbutikker, snakket jeg med dem, fortalte at dette var dyre instrumenter, så de måtte være forsiktige, men at det var heilt greit at de prøvde instrumentene. Resultatet var at de da ofte kom tilbake med foreldrene, og som da handlet. På en måte ble disse barna gode selgere for butikken. Jeg har tenkt litt på om den positive måten jeg snakket med barna på, kanskje

kunne ha noe med min egen barndom å gjøre, hvor jeg var veldig interessert i musikk, men måtte bli 12-13 år før mulighetene til å «musisere» ble tilgjengelige.

Du kjøpte og solgte flere butikker?

Jeg har egentlig ikke vært så opptatt av det - oppkjøp har nærmest skjedd på grunn av tilfeldigheter. Jeg har alltid hatt et godt forhold til banken min. Som nevnt åpnet Sagevik A/S butikken i kjøpesenteret i 1985, og det gikk ikke så mange år før «butikkene i bakgatene» fikk økonomiske problemer og gikk konkurs. Da ble jeg kontaktet av banken med spørsmål om jeg ville overta/kjøre det lille som stod igjen av varer. Det gjorde jeg, og fikk samtidig rettighetene til firmanavnene, og det var viktig. I dagens forretningsliv er det ofte slik at når et firma går konkurs en dag, så åpner et nytt firma med nesten samme navn dagen etter.

For å gi et litt fyldigere svar på spørsmålet ditt må jeg nevne at Sagevik Musikkstudio/-skole åpnet i Stavanger i 1963. I 1968 endret til Sagevik Musikk A/S. I 1985 åpnet Sagevik A/S i Kvadrat kjøpesenter i Sandnes. I 2003 fusjonerte de to butikkene i Stavanger og Sandnes til Sagevik Musikk A/S. I 2005 kåret Grossistforeningen for musikkinstrumenter i Norge, Sagevik Musikk A/S som «Årets musikkhandler». I 2007 var Sagevik Musikk A/S en av landets største musikkforretninger. Konseptet skilte seg fra andre ved at vi også hadde egen musikkskole.

Sommeren 2007 ble aksjene i Sagevik Musikk og Sagevik Musikkskole solgt til den nystartete musikkjeden 4Sound, som kjøpte opp alle de største musikkbutikkene i Norge, Sverige og Danmark. Jeg ble hyret inn som konsulent for 2 år i det nye firmaet for å få en god videreføring av butikken og musikkskolen. Etter ca. ett år forsto jeg at den nye kjeden hadde andre økonomiske planer enn det som hadde vært drivkraften hos meg, så jeg sa opp stillingen. Ti år senere gikk kjeden konkurs. Konkursboet ble kjøpt opp og en ny kjede med samme navn driver videre. Hvordan det går vet jeg ikke. Men utviklingen i bransjen går mot at det blir færre og færre rene musikkbutikker i landet. Grunnen til det er at folk handler rimeligere på nettet. Ulempen er at en da ikke får prøvet instrumentene før en handler.

Du ble en naturlig del av musikklivet i Rogaland?

Jeg fikk etter hvert god kontakt med sentrale klassisk musikkutøvere i området, særlig fiolinisten Sveinung Sand (1958 -), konsertmester i Stavanger symfoniorkester. Han var med orkesteret mitt på flere konserter oppover Vestlandet og var veldig positiv og kjekk å samarbeide med.

En viktig konsert fant sted i Stavanger domkirke 17. februar 1985. Da urfremførte vi blant annet et stykke for trekkspillensemble, kirkeorgel og rytmeinstrumenter, et bestillingsverk skrevet for anledningen av trekkspillkollega Anders Grøthe. Sveinung Sand spilte to stykker for fiolin og trekkspillensemble med Steinar Støen som dirigent, og jeg spilte et par stykker for munnspill og trekkspillensemble. Dessuten fremførte Domkirkekoret en kantate for kor og trekkspillensemble. Det var på alle måter en vellykket konsert, som gjorde at jeg følte at jeg langt på vei hadde oppnådd målet mitt: å få trekkspillet godkjent som klassisk instrument. Det ble etter hvert mange konserter med trekkspillensemblet, både i inn- og utland.

Jørgen Sagevik ca. 2000.
Trekkespillet er italiensk:
Bugari Armando. Munnspillet er
laget av Georg Pollestad fra
Bryne, som også laget
munnsspill for Tommy Reilly og
Sigmund Groven.

Hvilke lærebøker/hjelpemidler brukte du?

Til undervisningen brukte jeg særlig en amerikansk serie fra Palmer-Huges som besto av flere bøker med forskjellig vanskelighetsgrad. Dessuten skrev jeg selv arrangementer på kjente norske melodier og kopierte til elevene. Etter hvert brukte jeg også Anders Grøthes lærebøker, både for standardbass og melodibass.

Fra 1950 har trekkspill med melodibass blitt stadig mer vanlig, særlig blant profesjonelle utøvere. Hvilken betydning har dette hatt for din karriere?

Melodibassen frigjorde instrumentet fra standerbassen. Det ble mulig å spille flerstemmig med begge hender, lettere å spille etter piano- eller orgelnoter, og ikke minst spille sammen med andre orkesterinstrumenter. Da jeg begynte i Trossingen hadde jeg et vanlig 4-korig trekkspill med standardbass. Det andre året der fikk jeg et spill med melodibass. Jeg likte barokkmusikk, og for å spille det var det nødvendig å ha melodibass. I tillegg ble det etter hvert komponert musikk for akkordeon med melodibass. Jeg spilte bl.a. flere satser fra Hans Brehme sin kjente komposisjon Paganiniana. Etter at jeg kom tilbake til Norge, ble jeg opptatt med mange gjøremål – det ble mindre tid til å øve og derfor sjeldnere opptreden med melodibass. For å holde ferdighetene ved like på melodibass må en nok være utøvende musiker på heltid.

Nevn noen høydepunkter i din yrkeskarriere

Det har vært mange høydepunkter! Munnspillet og trekkspillet har ført meg ut i verden: til en rekke land i Europa, flere turnéer i USA, flere turer og opptreden i Russland, opptreden i flere byer langs den transibirske jernbane, og på flere forskjellige, kjente steder i Kina. Som medlem av *Norsk Munnspillkvartett* har jeg deltatt i flere konkurranser i EM og VM og vunnet 1. priser i klassen «kammermusikk».

Men det som sitter igjen i hukommelsen, og som er og blir min største og mest spesielle opplevelse i turnésammenheng, er opptreden på en stor, internasjonal musikk- og folkedansfestival i Babylon, Irak i 1989. Da var jeg musiker for Gjesdal folkedansgruppe. Jeg får meg nesten ikke til å tro at jeg, født og oppvokst i en liten bygd ved en trang, liten fjord på Vestlandet, skulle få oppleve å opptre i Babylon – byen der Bibelens Abraham kom fra. Og dessuten: I dette området sto vuggen til vår kultur.... **FOR EN OPPLEVELSE ! !**

Før hjemreise ble jeg og en felespiller jeg hadde fått med på turen invitert til å holde en konsert på kontoret til Saddam Huseins kulturminister. Til den konserten var det invitert musikkstudenter fra forskjellige steder i Irak. Veldig spesielt og interessant!

På lignende turer har jeg spilt for norske folkedansere, og hatt egne innslag med norsk folkemusikk. Fremvisning av norsk dans og musikk har vært stor suksess over alt.

Når det gjelder andre høydepunkter og konserter med trekkspill og munnsspill, så har det blitt mange, både i Norge og utlandet. På større steder i Norge har det vært kritikker/omtaler av konsertene i avisene. Jeg kan ikke huske å ha lest en eneste negativ kritikk. På mindre steder er det sjeldnere at lokalaviser har omtale. I stedet har publikum kommet etter konserten og gitt uttrykk for at de har blitt positivt overrasket, både i forhold til repertoar, klang og musisering. Veldig kjekt og oppmuntrende!

Synes du trekkspillet har blitt mer anerkjent nå enn da du begynte i 1960?

Kort svar: JA! Det må jeg begrunne litt nærmere. Fra begynnelsen av 1960-årene kom trekkspill/accordion inn som valgbart hovedfag ved flere europeiske musikkonservatorier takket være dyktige utøvere. Dansken Lars Bjarne Dyremose er nevnt. Videre Mogens Ellegaard (1935-1995), som fikk instrumentet inn i læreplanen ved Det kongelige Danske Musikkonservatoriet i København. Flere profesjonelle norske trekkspillere har fått sin utdanning der, bl.a. Jon Faukstad (født 1944), som også ble den første trekkspillprofessoren ved Norges musikkhøgskole. På slutten av 1960-tallet og utover på 70-tallet ble det opprettet kommunale musikkskoler hvor en også kunne velge trekkspill. Etter hvert har vi fått flere unge, dyktige utøvere. Trekkspillsolister opptre nå i konsertsalene sammen med symfoniorkestre. Her er det viktig å nevne at mange seriøse komponister nå skriver musikk for trekkspill, repertoaret blir stadig større.

Når det gjelder begrepet *klassisk musikk*, så har det også endret seg siden 1960. Nå opptre popsolister og popband ofte sammen med orkestre, som for eksempel KORK, det sprer musikksmaken og musikkinteressen, og er fint og bra. Men jeg er ikke så begeistret for språkbruken ved annonsering, jeg synes ikke det er greit å annonsere klassiske musikkstykker som «låter». Men kanskje er det for å få de yngre mer interessert i klassisk musikk?

Selv om du ikke vendte hjem til din barndoms dal gjorde du det på en måte indirekte ved å fordype deg i, tolke og tonesette din sambygding Jakob Sandes diktning. Som 87-åring er du fremdeles etterspurt til å formidle skatter fra hans kiste. Kan vi kanskje si at ringen da er sluttet?

Jeg liker spørsmålet ditt, og må innrømme at jeg er litt stolt av å ha reist rundt med Jakob Sande programmer, flere hundre må det ha blitt i årenes løp, både i Rogaland, oppover på Vestlandet, i dalene på Østlandet, i Sjømannskirken i Torrevieja og på Solgården i Spania. Jeg har kalt disse programmene for «Musikk og Lyrikk», og de har blitt en kjempesuksess.

Jeg møtte Jakob Sande personlig bare én gang, i 1964. Da hadde Noregs Ungdomslag landsstevne i Førde, og i programmet bidro vi med hvert vårt innslag. Jeg hilste på han der, men hadde for stor respekt for dikteren til å innlede noen lengre samtale med ham. Sande var ofte på hytta si i Fjaler (Flekke), og hadde mange venner der. Han likte helst å snakke med «bønder av bondestand», som han uttrykte seg. Jeg kan ellers sitere hva tidligere ordfører i Gjesdal, Karl Edvard Aksnes har uttalt:

Sagevik har stor evne til å formidle spennvidden i Jakob Sande sin diktning. Mange lag innen kirke, bedehus og frivillige organisasjoner i kommunen er Jørgen Sagevik sin arena for gratis medvirkning med musikk og formidling av forfatterskapet til Jakob Sande. Jørgen Sagevik har lært mange i vår kommune og regionen Jakob Sande å kjenne for sin allsidige diktning på en opplysende fengende måte.

Mot slutten av 2025 fikk Jørgen Sagevik Kongens fortjenestemedalje, som ble overrakt 13. januar 2026.

Jørgen Sagevik på en av sine mange Jacob Sande forestillinger

Sagevik får blomster av lederen for Time historielag Tarald Oma etter en Jacob Sande kveld 8. oktober 2024.

English summary

Interview with Jørgen Sagevik, b. 1938, on 28. February 2024.

Jørgen Sagevik is a Norwegian accordionist, mouth harmonica player and teacher, who for many years ran musical instrument stores in combination with basic musical education and training in Stavanger and Sandnes. In 1957 he was, as a self-learned accordionist, accepted at the prestigious Hohner academy in Trossingen, West-Germany, where he graduated in 1960. He then had a long national and international career as an eminent accordionist and mouth harmonica player. His leading principle was always to promote these two instruments as natural members of the classical musical instrument family. He also founded and ran musical instrument stores combined with education and supervision of skilled performers.

As an active pensioner he has specialized in presenting the works of Jakob Sande (1906-1967), a Norwegian poet and author from the same village as Sagevik, in words and music. In 2025 Sagevik received The Norwegian King's Medal of Merit.